

Σύγκριση

Τόμ. 32 (2023)

Βασιλική Λαλαγιάννη, «Το ευρωπαϊκό πνεύμα μέσα από την κουλτούρα και την φιλοσοφία. Για μία ανοιχτή Ευρώπη / EURopen». Δράσεις ενός ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος (2020-2023)

Βασιλική Λαλαγιάννη

Copyright © 2023, Βασιλική Λαλαγιάννη

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαλαγιάννη Β. (2023). Βασιλική Λαλαγιάννη, «Το ευρωπαϊκό πνεύμα μέσα από την κουλτούρα και την φιλοσοφία. Για μία ανοιχτή Ευρώπη / EURopen». Δράσεις ενός ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος (2020-2023). *Σύγκριση*, 32, 372–374. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/syγκrisi/article/view/36287>

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΛΑΛΑΓΙΑΝΝΗ

«Το ευρωπαϊκό πνεύμα μέσα από την κουλτούρα και την φιλοσοφία. Για μία ανοιχτή Ευρώπη / EURopen». Δράσεις ενός ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος (2020-2023)

Μιλώντας για την Ευρώπη, και τις πολιτικές της αλλά και τις κοινές αξίες και αρχές μεταξύ των κρατών-μελών, ο Μιχαήλ Γκορμπατζώφ χαρακτήρισε την Ευρωπαϊκή Ένωση με τη γνωστή πλέον φράση «Η Ευρώπη, το κοινό μας σπίτι». Με βάση αυτήν την αντίληψη, αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια τριών ετών στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, το ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα Jean Monnet Module με τίτλο: «Το ευρωπαϊκό πνεύμα μέσα από την κουλτούρα και την φιλοσοφία. Για μία ανοιχτή Ευρώπη» / EURopen (L'esprit européen à travers la culture et la philosophie. Pour une Europe ouverte/ EURopen/ Jean Monnet [Project Number: 619989-EPP-1-2020-EL-EPPJMO-Module]), με επιστημονικά υπεύθυνη την καθηγήτρια Βασιλική Λαλαγιάννη (webeuropen.wordpress.com). Το ερευνητικό αυτό έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του Προγράμματος Jean Monnet. Στο έργο αυτό μετέχουν και καθηγητές και καθηγήτριες από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τη Σορβόνη και την INALCO-Paris, συμβάλλοντας στη διεθνοποίηση του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Στόχος του ευρωπαϊκού αυτού έργου που είναι διεπιστημονικό, είναι η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που αφορούν την ετερότητα στην οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και της πολιτικής ενότητας, την εκπαίδευση που είναι ανοιχτή στη διαφορετικότητα και την ειρήνη στην Ευρώπη και τον κόσμο καθώς και την υποδοχή και την ένταξη των μεταναστών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες μέσα από τη λογοτεχνία και τις τέχνες. Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι αυτού του προγράμματος και ο αναμενόμενος αντίκτυπος στο φοιτητικό κοινό αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία είναι η ενθάρρυνση της εισαγωγής μιας διάστασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις Τέχνες στα προγράμματα σπουδών των πανεπιστημίων. Επιδιώκει επίσης την ευαισθητοποίηση του κοινού στις αρχές μιας Ευρώπης ανοικτής σε άλλους πολιτισμούς, σε μια πολυμορφία γλωσσών, πεποιθήσεων και ιδεολογιών.

Το πρόγραμμα περιλάμβανε πολλές δραστηριότητες: μαθήματα, δημοσιεύσεις, σειρά διαλέξεων και διεθνείς ημερίδες. Πιο συγκεκριμένα:

1) Το μάθημα «Europen» που διδάχθηκε επί τρία έτη, στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, περιελάμβανε προσεγγίσεις των αρχών και αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα από ιστορικά, φιλοσοφικά και λογοτεχνικά κείμενα, από τον Μεσαίωνα μέχρι τον 21ο αιώνα. Το μάθημα EURopen διδάχθηκε για τρία χρόνια στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Χωρίζεται σε ενότητες αφιερωμένες στη φιλοσοφική συμβολή στην οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσα στους αιώνες της ευρωπαϊκής ιστορίας, σε συνεδρίες αφιερωμένες στον ρόλο της λογοτεχνίας και του πολιτισμού γενικότερα (κινηματογράφος, θέατρο) στην αμφισβήτηση του “ευρωκεντρισμού” και στη

Panthéon-Sorbonne) εστίασε στη δημιουργία και στην αποδόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας, ο Stéphane Sawas (INALCO) στις σχέσεις λογοτεχνίας και κινηματογράφου, ο Αντώνης Κλάψης (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου) στις σχέσεις Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Μαρία Σπυριδοπούλου (ΕΚΠΑ) στις αναπαραστάσεις του πολέμου σε ευρωπαϊκά λογοτεχνικά κείμενα του 20ού αιώνα, η Βασιλική Λαλαγιάννη (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου) στη γυναικεία ταξιδιωτική γραφή στην Ευρώπη.

3) Σειρά διαλέξεων με καθηγητές και καθηγήτριες από το ΕΚΠΑ, το Πάντειο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου καθώς και ανθρώπους των γραμμάτων, με θεματικές που εστίαζαν στη λογοτεχνία, τον κινηματογράφο, τις τέχνες, την ιστορία, τη φιλοσοφία και την πολιτική (Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Δέσποινα Προβατά, Χρήστος Μαρσέλος, Λουκία Ευθυμίου, Σταύρος Περεντίδης, Άλκηστις Κοντογιάννη, για να αναφέρουμε ορισμένους).

4) Επιστημονικές συναντήσεις και δημοσιεύσεις.

Σε συνεργασία με το ερευνητικό πρόγραμμα «Voces y miradas literarias en femenino: construyendo una sociedad Europea inclusiva» (PID2019-104520GBI00, Ministère espagnol de Science, Innovation et Universités) που αναπτύσσεται στο Πανεπιστήμιο Universidad Autonoma de Madrid, πραγματοποιήθηκε Επιστημονική Συνάντηση στη Μαδρίτη (21 και 22 Μαρτίου 2023) με θέμα «Xénographies littéraires au féminin dans l'Europe d'aujourd'hui. Nouvelles perspectives: migration, écriture féminine et autofiction». Οι εργασίες και οι ανακοινώσεις στην Ημερίδα εστίασαν στη γυναικεία γραφή στη μεταναστευτική συνθήκη και σε περιβάλλοντα αυτοεξορίας καθώς και σε κείμενα γυναικών συγγραφέων που δημοσιεύουν μαρτυρίες στις χώρες υποδοχής.

Οι συμμετέχοντες και συμμετέχουσες στο Ερευνητικό Πρόγραμμα καθώς και η Ερευνητική Ομάδα συμμετέχουν με άρθρα τους σε συλλογικό τόμο που θα δημοσιευτεί από τον εκδοτικό οίκο Peter Lang (2024). Οι συμβολές στον τόμο αναφέρονται στη διασπορική και μεταναστευτική γραφή γυναικών συγγραφέων του γαλλόφωνου κόσμου του 21ου αιώνα. Ειδικότερα εξετάζονται οι υβριδικές ταυτότητες (όπως οι ταυτότητες της afropeanité), ζητήματα επιπολιτισμού και αποπολιτισμού, οι πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις, η τραυματική μνήμη και η μεταμνήμη καθώς και η ψυχική ανθεκτικότητα (résilience) μέσα από κείμενα αυτοφήγησης (autofiction, autonarration) καθώς και μέσα από μαρτυρίες και αυτοβιογραφικά κείμενα.

Στο πλαίσιο του έργου, και με ανάλογες θεματικές, έχουν δημοσιευτεί (ή επίκειται να δημοσιευτούν) άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές (Μαρία Σπυριδοπούλου, *Études Balkaniques*, Βασιλική Λαλαγιάννη, *Nouvelles Études Francophones*, *Études Balkaniques*) και σε περιοδικά με επιστημονική επιτροπή (Αντώνης Κλάψης, *Η Δέλτος*).